

Aan de Minister van Infrastructuur en Milieu
Mevrouw drs. M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

Utrecht, 11 april 2014
Betreft: Windenergiegebieden
Onze referentie: TKO/tgr/140411.043
Contactpersoon: T.J.A. Wagenaar

HAMBURGERSTRAAT 28A
3512 NS UTRECHT
NEDERLAND
T +31(0)30 2331328
F +31(0)30 2331311
INFO@NATUURENMILIEU.NL
WWW.NATUURENMILIEU.NL

Geachte mevrouw Schultz van Haegen,

Binnenkort besluit het kabinet over windlocaties in Nederland op land en op zee, Natuur & Milieu vraagt uw aandacht, mede namens Greenpeace, Milieudefensie, de Waddenvereniging, de provinciale Milieufederaties, Stichting de Noordzee, Wereld Natuur Fonds, Landschapsbeheer Nederland en de Vogelbescherming Nederland voor de volgende punten aangaande dit onderwerp.

Windenergielocaties op zee

De Noordzee is van ons allemaal. De zee is heel geschikt om de omslag naar schone energie te helpen faciliteren en onze energiebron van de toekomst te worden, mits de locatiekeuze zorgvuldig plaatsvindt en de effecten worden gemonitord. Ook in de aanlegfase is er een aantal aandachtspunten.

Wij zijn voorstander van meer wind op zee en onderschrijven niet alleen de 4450 MW doelstelling voor wind op zee uit het Energieakkoord, maar ook dat er een grote noodzaak is om na 2023 verder te gaan met de uitrol van wind op zee. Wind op zee is noodzakelijk om klimaatverandering tegen te gaan en om Nederland minder afhankelijk te maken van fossiele energie. De realisatie van wind op zee is cruciaal om van het Energieakkoord een succes te maken.

Om de effecten op natuur te minimaliseren verwachten de groene organisaties een gecoördineerde aanpak vanuit het rijk met een heldere toekomstvisie. Belangrijk hierbij is o.i. het concentreren van windlocaties, het aanstellen van één beheerder voor het net op zee en te kijken naar de periode na 2023. Daardoor kunnen wij toekomstbestendig, efficiënt en met een minimale impact op natuur en milieu op zee bouwen.

Een voorbeeld hiervan is de aanlanding van stroomkabels van de windparken. Aanleg van deze leidingen heeft een groot natuurimpact en zal dus zo efficiënt mogelijk - dat wil zeggen met zo min mogelijk doorkruisingen- aangelegd moeten worden. In de praktijk zal dat neerkomen op aanleg van één net op zee.

Omdat de huidig aangewezen zoekgebieden voor windparken op zee buiten Natura 2000 gebieden liggen, steunen wij in principe deze locaties.

Hierbij wordt opgemerkt dat bij het aanwijzen van exacte kavels rekening gehouden moet worden met potentiële toekomstige Natura 2000-gebieden en andere ecologisch gevoelige gebieden. Voor de ondertekenaars van deze brief is het belangrijk (net als voor de commissie MER) dat bij de selectie van exacte kavels binnen de zoekgebieden naar optimalisatie wordt gezocht met betrekking tot:

- mogelijkheden voor kostprijsreducties
- een duidelijk toekomstbestendige uitrolstrategie
- ecologische en landschappelijke waarden (inclusief cumulatieve effecten en internationale ontwikkelingen)
- mogelijkheden om natuur- en milieuwinst te faciliteren door duurzaam medegebruik, functiecombinaties en slimme aanleg.

Specifieke risico's die worden gezien, zijn de negatieve impact op zeezoogdieren en vislarven tijdens de bouwfase en de impact op vogels en vleermuizen tijdens de operationele fase.

Nearshore windenergielocaties

De Minister is geïnteresseerd in nearshore locaties omdat deze goedkoper zouden zijn. Wij betwijfelen of de mogelijke kostenreductie –in de haalbaarheidsstudie becijferd op 250-300 miljoen als alle vijf de locaties worden ontwikkeld- opweegt tegen de maatschappelijke weerstand van burgers en bedrijven die de nearshore locaties opleveren en de negatieve gevolgen voor natuur, ecologische processen en landschap. Deze zullen naar verwachting bij nearshore veel groter zijn dan bij plaatsing verder op zee.

De natuur- en milieuorganisaties vinden het denkbaar dat er ergens binnen de 12-mijlszone een geschikte locatie te vinden is voor een windpark. Maar wij zijn van mening dat de discussie over nearshore de veel urgentere vraagstukken over offshore naar de achtergrond verdringt, en deze locaties veel kansrijker zijn om voor 2023 te ontwikkelen omdat de procedure al veel verder gevorderd is. Een vertraging die daardoor ontstaat kunnen wij ons niet permitteren gezien de ambitieuze uitrol van offshore windparken, zoals in het Energieakkoord is vastgelegd.

Wij vragen dan ook met klem nu tijd en aandacht te besteden aan een integrale uitrolstrategie voor wind op zee om 4450 MW binnen tien jaar te realiseren.

Wind op land

Wij zijn blij met de voortvarende aanpak voor het realiseren van 6000 MW windenergie op land, omdat deze een essentiële en kosteneffectieve bijdrage levert aan de duurzame energiemix. Wij vragen voor 3 zaken aandacht bij het definitief vaststellen van de structuurvisie:

1. Betrek omwonenden in de planvorming en draag zorg voor financiële participatiemogelijkheden (combinatie lusten en lasten).
2. Over enkele locaties hebben we grote zorgen over de effecten op natuur. Dit levert ook juridische risico's op.
3. Vervolgproces: halfjaarlijkse monitoring van voortgang van ruimtelijke reservering én de concrete projecten op provinciaal niveau.

Betrokkenheid

De afgelopen jaren zijn er nauwelijks windturbines gerealiseerd en de weerstand tegen windenergie is sterk gegroeid (en nog steeds groeiende). De belangrijkste redenen daarvoor zijn dat lokale bewoners en lokale ondernemers niet in een vroeg stadium betrokken worden bij de locatiekeuze/opstelling van windturbines en niet mee kunnen participeren in de opbrengsten ervan. Het Rijk heeft ruime en goede ervaringen met grote ruimtelijke processen, waarbij bewoners wel in een vroeg stadium worden betrokken, zoals bij de "Ruimte voor de Rivier"-aanpak en RRAAM.

Wij vragen u om deze expertise in te zetten om het proces zodanig te faciliteren dat sneller, kwalitatief goede en maatschappelijk geaccepteerde locaties binnen de zoekgebieden kunnen worden ontwikkeld.

Het Energieakkoord beoogt o.a. mogelijkheden voor financiële participatie van omwonenden te borgen via een bindende gedragscode. Ons inziens is het essentieel dat ruim voor 1 juni de gedragscode over wijze van betrokkenheid in besluitvorming en mogelijkheden van participatie vastgesteld is; dat geeft houvast op 1 juli, wanneer alle zoekgebieden openbaar worden aan burgers en bedrijven, hoe zij betrokken worden bij de definitieve invullingen. Wij vragen om medeverantwoordelijkheid hierin te dragen.

Een breed gedragen en ondersteunde gedragscode kan ons inziens sterk bijdragen aan de realisatie van windenergieprojecten binnen de Structuurvisie Wind op Land.

Locaties

De aangewezen locaties in industriegebieden en langs wegen passen goed in de visie van de groene organisaties, bijvoorbeeld de Eemshaven, N33 en Rotterdamse Haven. Sommige locaties liggen echter in of nabij Natura 2000-gebieden, zoals bijvoorbeeld in het blauwe hart de Houtribdijk op de grens van het Markermeer en IJsselmeer en windpark Fryslân in het IJsselmeer en nabij de Waddenzee.

Dit geldt ook voor de Emmapolder (een mogelijke uitbreiding van het gebied Eemshaven). In 2009 zijn de NbW vergunningen voor de 17 windturbines die hier staan door de RvS vernietigd. Deze locaties leveren risico's op voor de natuur en daarmee ook juridische risico's. Ook de Commissie MER geeft aan dat zij de conclusie dat er geen andere alternatieven zijn, niet onderschrijft. Indien een passende beoordeling voor een specifiek SVWOL-gebied aantoont dat significant negatieve effecten niet zijn uit te sluiten en mitigerende maatregelen die effecten niet kunnen opheffen, zal dus alsnog eerst naar een alternatief moeten worden gezocht, vóór dwingende redenen van openbaar belang en compensatie aan de orde kunnen komen. Wij verwachten dat die significante negatieve effecten voor de genoemde locaties zeker niet zijn uit te sluiten en dat hierdoor het risico, dat de parken uiteindelijk niet gerealiseerd kunnen worden, zeer groot is. Dit zal voor alle betrokkenen veel tijd- en energie kosten die ook besteed zou kunnen worden aan de aanleg van windturbines op andere locaties.

Wij vragen de Kamer bij de minister er op aan te dringen om de komende maanden te gebruiken om specifieker te kijken naar deellocaties en als deellocaties een grote kans hebben op significante effecten op een Natura 2000 gebied in overleg met de provincies te komen tot alternatieven en het dus niet te laten aankomen op een project-MER/Passende beoordeling. Zoals het ministerie in een persreactie al stelt kan immers in onderling overleg tussen rijk en provincies nog besloten worden de locaties te wijzigen. Ook haalbaarheid in financiële termen zou bij het bekijken van de locaties van belang zijn.

Daarnaast zien de Natuur en Milieuorganisaties dat er nog vele (nog niet ten volle benutte) locaties op land te vinden zijn die nu door het Rijk niet worden meegenomen. Dit vinden de organisaties een gemiste kans. Op een door de Natuur en Milieuorganisaties ontwikkelde visie- en risicokaart uit 2009 is aangegeven dat er veel meer mogelijk is dan wat nu door het Rijk wordt voorgesteld. Uit het proces "fryslan foar de wyn" in de provincie Friesland blijken er recentelijk 58 windenergie initiatieven te zijn ingediend die waarschijnlijk de volledige windopgave op land voor Fryslan zouden kunnen dekken. Bij dit proces, dat georganiseerd is door de Milieufederatie, Stichting hou Friesland Moai en Platform Duurzaam Fryslan staat draagvlak bij de bevolking en beperking van de effecten op natuur en landschap centraal.

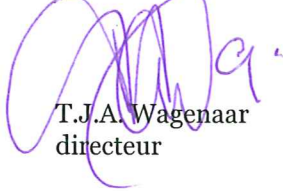
Vervolg

De realisatie van een duurzame energievoorziening en de rol van wind op land daarbinnen vinden wij van cruciaal belang. Om dit snel, efficiënt en stabiel te realiseren is volgens ons nodig dat er zo snel mogelijk zicht is op de marsroute in de tijd, de besluitvorming over de ruimtelijke reserveringen, invulling (waaronder opgesteld vermogen) en haalbaarheidsstudie/risicoanalyse per locatie.

Op basis van de MER-rapportage van januari en de ervaringen met de procedures van de huidige windparken voorzien wij risico's van vertragingen -door lange procedures- en van mindere omvang van de parken. En tevens is het een risico dat gebieden uiteindelijk niet geschikt zijn.

Wij stellen dan ook voor om minimaal half jaarlijks een quick scan te maken over de haalbaarheid en omvang van de in ontwikkeling zijnde parken om operationeel te zijn in 2020. Zodra daar enige twijfel over ontstaat zal ons inziens zo snel mogelijk nieuwe zoekgebieden in de uitvoering gebracht moeten worden. Wij vragen u om samen met de provincies hierop vooruit lopend al verkenningen uit te voeren.

Hoogachtend,
Natuur & Milieu

T.J.A. Wagenaar
directeur

mede namens Greenpeace, Milieudefensie, de Waddenvereniging, de provinciale Milieufederaties, Stichting de Noordzee, Wereld Natuur Fonds, Landschapsbeheer Nederland en de Vogelbescherming Nederland